

Rozmowa z prof. dr. hab. Dariuszem Pawelcem, dyrektorem Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej w Katowicach, kierownikiem Projektu „Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka” realizowanego w latach 2008–2012

poprowadziła Joanna Kamińska

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka zostało otwarte dla czytelników 27 września 2012 r. Moment ten poprzedziły lata przygotowań. Jak realizowano ten projekt?

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA) to jeden z najnowocześniejszych ośrodków informacji naukowej na świecie, wybudowany wspólnie przez Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach. Do powstania pierwszej biblioteki międzyuczelnianej przyczyniło się nasze współdziałanie. Początki nie były łatwe. Sam projekt biblioteki Uniwersytetu Śląskiego powstał w 2004 r., kiedy po raz pierwszy pojawiła się perspektywa unijnego dofinansowania. Wtedy jednak pieniędzy nie udało się zdobyć. Projekt ostatecznie otrzymał dofinansowanie dlatego, że połączyliśmy się z Uniwersytetem Ekonomicznym, tworząc konsorcjum. Został sklasyfikowany jako jeden z projektów kluczowych dla rozwoju naszego regionu i częściowo sfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Projekt otrzymał także finansowanie z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego, Miasta Katowice, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz macierzystych uczelni. Budowę gmachu, która przypadła na lata 2009-2011 poprzedziły lata przygotowań i prac koncepcyjnych zespołów: Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego we współpracy z Biblioteką Główną Uniwersytetu Ekonomicznego. Były to prace związane z opracowaniem nowego modelu organizacji i zarządzania jednostką, a także z wprowadzaniem i rozwojem nowych technologii i in. Bibliotekarze BUŚ i BG UE opracowali i zrealizowali również dwa projekty merytoryczne, o charakterze wspomagającym główny projekt „CINiBA”, także współfinansowane ze środków unijnych. Realizacja całości przedsięwzięcia zakończyła się sukcesem, ponieważ byliśmy elastyczni i potrafiliśmy współpracować, dostosowując się do zmieniającej się rzeczywistości. Współpraca dwóch uniwersytetów nie zawsze była łatwa. Obie strony musiały zmieniać swoje podejście i z wielu rzeczy rezygnować. Jeśli trzymalibyśmy się sztywno swoich założeń, to żadna z uczelni nie miałaby biblioteki. A w efekcie stworzyliśmy CINiBA, która z pewnością jest czymś więcej niż tylko biblioteką akademicką.

CINiBA to połączenie dwóch bibliotek akademickich w jeden organizm. Jak funkcjonuje tak zbudowana struktura? Jakie zalety daje to rozwiązanie i czy

przeważają one nad ewentualnymi mankamentami? Jak zarządza się taką jednostką? Jak pracownicy przyjęli zmiany?

Z punktu widzenia czytelnika CINIbA to po prostu jedna biblioteka, jeden ośrodek informacji, z którego można korzystać na wiele różnych sposobów, w zależności od potrzeb. Wewnętrzna struktura jest już bardziej złożona. Tworzą ją: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego i Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego. Pracownicy obu bibliotek od początku brali udział w realizacji projektu. Dlatego nowa rzeczywistość biblioteki nie była dla nich sytuacją zastaną. Wkroczyli w nią w znacznej mierze już przygotowani, ponieważ sami ją współtworzyli. Niemal każda osoba, która pracuje w CINIbA, była zaangażowana w realizację projektu na różnych jego etapach. Oczywiście jak każda zmiana, i ta niosła ze sobą konieczność przemodelowania systemu pracy, chociażby w obszarze obsługi użytkownika.

Od początku realizacji projektu zakładano, że CINIbA będzie biblioteką hybrydową. Jak udało się połączyć tradycję i nowoczesność?

Idea otwartej biblioteki hybrydowej, łączącej tradycję i nowoczesność, była osią, wokół której budowaliśmy program użytkowy dla opracowania projektu architektonicznego. W oparciu o jego założenia powstawała później koncepcja gmachu. CINIbA jest pierwszą w Polsce biblioteką hybrydową, umożliwiającą nowoczesne zarządzanie informacją. Każde przyjęte rozwiązanie posiada alternatywę. Dotyczy to np. samoobsługowego wypożyczania i zwrotu książek albo korzystania z tradycyjnej wypożyczalni, pracy na miejscu w bibliotece lub zdalnie, korzystania ze zbiorów tradycyjnych lub elektronicznych. CINIbA, jak i generalnie biblioteka dzisiaj to nie tylko biblioteka. W pewnym sensie wracamy do klasyki, ale w bardzo nowoczesnym wydaniu. Tradycyjne wyobrażenie na jej temat dotyczy osób, które dawno nie odwiedzały biblioteki. Już sama nazwa CINIbA wskazuje, że jest to centrum informacji, po które niekoniecznie sięgamy na półkę. Informacje te są potrzebne studentom, naukowcom, ale także w innych obszarach, np. w administracji i gospodarce. Czytelnicy mogą w sposób nieograniczony zbędny, niepotrzebny formalnościami korzystać z tych zasobów, których nie można znaleźć samodzielnie w Internecie. CINIbA to dostęp do informacji w najlepszym wydaniu. W naszej ofercie jest także możliwość samodzielnego, swobodnego poszukiwania książek, ale również korzystanie z przestrzeni publicznej. Można przyjść do CINIbA, aby obejrzeć wystawę, wziąć udział w wykładzie czy szkoleniu. Wybór pozostawiamy naszym czytelnikom.

Budynek biblioteki zdobył wiele nagród, m.in. Nagrodę GRAND PRIX Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego dla Najlepszego Obiektu Architektury XXI wieku, tytuł Najlepszego Budynku Użyteczności Publicznej, prestiżową nagrodę w konkursie międzynarodowym Building of The Year 2012 i wiele, wiele innych. Jakie innowacyjne rozwiązania zastosowano w CINIbA?

Nagrody za architekturę to nie jedyne wyróżnienia, jakie otrzymaliśmy. Dla nas cenne są także te przyznawane przez naszych czytelników, np. w plebiscytach internetowych. Dzięki społeczności internetowej CINIbA biblioteka znalazła się np. w trójce najpiękniejszych obiektów uczelnianych w Polsce. Otrzymaliśmy też wyróżnienie Ministra Rozwoju Regionalnego dla najlepiej zrealizowanych ze środków unijnych projektów w naszym kraju.

Innowacyjne podejście odnosi się w przypadku CINIiBA do wszystkich jego elementów składowych, od idei „biblioteki otwartej”, zarządzania, po rozwiązania technologiczne i sposób funkcjonowania.

Jak pracę Centrum oceniają najważniejsi goście, tj. czytelnicy?

Najlepszym dowodami ich rekomendacji są frekwencja i statystyka. Z biblioteki codziennie korzysta nawet 1500 osób. Każdego roku odbywa się tu ponad 1000 wydarzeń naukowych, edukacyjnych i kulturalnych. Niebawem zanotujemy milionowego czytelnika.

Jakie są plany dalszego rozwoju? Jak widzi Pan przyszłość biblioteki?

Właściwie tylko wyobraźnia może ograniczać mądre wykorzystanie przestrzeni biblioteki i jej zasobów. Cel naszej działalności pozostaje niezmienny – wsparcie dla rozwoju. Podejmujemy nieustanne szereg działań, które umożliwią rozwój samej placówki i utrzymanie jej poziomu. W tym celu przygotowujemy kolejne projekty, poszukujemy nowych źródeł finansowania. Do CINIiBA przychodzi się po coś, czego nie ma w innym miejscu. Chcielibyśmy, by dostępne zasoby powiększały się jeszcze bardziej, a czytelnicy ciągle mieli po co do nas przychodzić.

Fotografia 1.

Prof. dr hab. Dariusz Pawelec,
dyrektor Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej
w Katowicach

Źródło: fotografia nadesłana.